

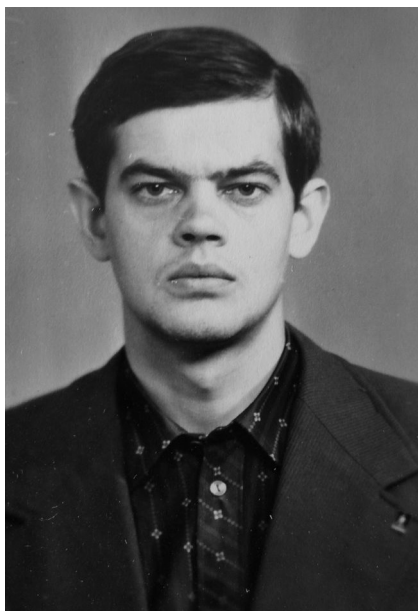
С. Б. Глибицька

ВИХОВАНЕЦЬ ХАРКІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВІКТОР РУСИНОВ: ЖИТТЯ, ОБІРВАНЕ НА ЛЬОТУ

Минуло 20 років з тієї пам'ятної авіакатастрофи, коли велика команда кращих авіаційних фахівців України та Росії загинула в горах Ірану [1, 2]. А серед них – випускник Харківського державного університету і – на той час – директор з міжнародних авіаційних програм компанії «ІнтерАМІ» Віктор Вікторович Русинів. Філолог за освітою, ентузіаст радіосправи, талановита та креативна особистість.

Про його життя ми дізнаємося з його особової справи, яка зберігається в архіві Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна [6], зі споминів його колег та друзів [3, 5, 7–12].

Народився В. В. Русинів 2 травня 1953 р. у сел. Коротич Харківського району Харківської області. З 1960 по 1970 р. навчався в Коротичанській середній школі. Займався у шкільному радіогуртку та радіогуртку Палацу піонерів м. Харкова (нині – Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості) [6]. Тоді Віктор не мав власного позивного і ще довго (як і багато відомих у майбутньому радіоаматорів Харкова) користувався колективним позивним Палацу піонерів – «УТ5KDP» [8].

Світл. 1. Віктор Русинів, викладач Харківського державного університету (1981 р.). Фото з особової справи з Архіву Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Світл. 2. Школяр Віктор Русинов – радіоаматор.
Фото з сайту «Громадська організація
«Товариство Друзів Радіо»: Харків»

У 1970–1972 рр. він працював лаборантом у Харківському інженерно-будівельному інституті, монтажником на приладобудівному заводі імені Т. Г. Шевченка, лаборантом у Харківському інституті радіоелектроніки.

Упродовж 1972–1974 рр. служив радіооператором у військах зв'язку в лавах Радянської Армії. 1974–1979 рр. працював начальником радіостанції в штабі цивільної оборони Харківської області.

У 1978 р. почав друкуватися у всесоюзному журналі «Радио».

З 1976 по 1981 р. В. Русинов навчався на відділенні російської мови як іноземної філологічного факультету Харківського державного університету імені О. М. Горького (нині – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна).

З 1981 по 1990 р. В. Русинов працював викладачем кафедри російської мови при деканаті з роботи з іноземними студентами основних факультетів, аспірантами та стажистами ХДУ. Був автором декількох статей з методики викладання російської мови іноземцям.

Всі ті роки Віктор Вікторович займався радіоаматорством. Перший позивний Віктора Русинова був «UB5LGM». Для радіоаматора ця аббревіатура з букв і цифр стає другим, а іноді і «головним» унікальним ім'ям. Вже пізніше, коли Русинов перейшов у вищу світову лігу радіоаматорів, він придбав право отримати новий позивний – радіоаматора 1-ї категорії, який супроводжував його усе подальше життя – «UT8LL» [5].

Упродовж 1984–1987 рр. від Харківського університету Віктор Вікторович перебував у відрядженні в Індії, де викладав курс російської літератури в Університеті Шиваджи (м. Колхапур) та Дарварському університеті (м. Дарвар). Він розробив навчальні посібники зі свого курсу для студентів Університету Шиваджи; здійснював методичне навчання викладачів курсів російської мови, що відкривалися в містах Індії; виступав з доповідями на конференціях у м. Делі, Бомбеї, Хайдарабаді (Індія); був організатором виставок про Радянський Союз, фестивалів радянських кінофільмів, виступав

з лекціями у вишах та коледжах [6].

Як радіоаматор Русинов запросив дозволу від влади Індії виходити в радіоефір та отримав власний індійський позивний – «VU2LGM» (потім – «VU2LAM»), що тоді було, як свідчать його колеги, майже неможливо [8]. Але тодішній прем'єр-міністр Індії Раджив Ганді сам був радіоаматором [5] – це, вірогідно, і посприяло вирішенню питання.

Після повернення з Індії в 1987 р. Віктор Русинов був відряджений до Москви, де доповнював освіту на факультеті підвищення кваліфікації Університету дружби народів імені Патриса Лумумби [6].

Коли в 1989 р. у Вірменії стався потужний землетрус, Русинов разом з іншими радіоаматорами ХДУ брав активну участь у чергуваннях, налагодженні зв'язку на аварійних частотах, ініціював відрядження до Спітаку. Там він займався розшуком родичів людей, які постраждали під час катастрофи, та забезпеченням зв'язку [7].

У квітні 1990 р. Русинов був у радіоекспедиції до м. Прип'яті – для участі у всесоюзному телемарафоні «Чернобыль». Захід проводився для збору коштів на медичне обслуговування та соціальне забезпечення постраждалих від катастрофи. Радіоаматори здійснювали зв'язок з колегами всього світу, і ті робили пожертвування на рахунок телемарафону [10].

В. В. Русинов був творцем в СРСР (а з кінця 1980-х рр. і в Україні) радіоаматорської програми IOTA («Islands On The Air» – «Острови в ефірі»). З його ініціативи і за підтримки редакції журналу «Радио» на початку літа 1990 р. була здійснена перша острівна експедиція IOTA на острів Моржовець у Білому морі для встановлення радіозв'язку з Великою землею. У цій експедиції Русинов брав безпосередню участь [9].

З жовтня 1990 р., після звільнення з Харківського університету, Віктор Вікторович два роки працював журналістом газети «Ленінська зміна» (з 1991 р. – «Событие»). Писав короткі репортажні замітки різної тематики, був ведучим постійної рубрики «Байбак инфо», де інформував про найбільш важливі події в Харкові, Україні та в світі.

Саме коли він працював у газеті, його познайомили з Павлом Олеговичем Науменком¹, який нещодавно заснував компанію ІнтерАМІ (Інтернаціональна асоціація молодих ініціаторів).

Павло Науменко згадував:

«...Після нашої зустрічі минуло зовсім небагато часу і Віктор Русинов змінив статус журналіста обласної газети на посаду директора з міжнародних відносин компанії "ІнтерАМІ". Високий та сильний,

1 П. О. Науменко (1965–2023) – український авіаційний інженер, кандидат технічних наук, дійсний член (академік) Інженерної академії України, доцент Національного аерокосмічного університету (раніше – Харківський авіаційний інститут). Генеральний директор Харківського авіазаводу, згодом – засновник та керівник компанії «ІнтерАМІ».

з благородними манерами; який практично без акценту, вільно розмовляв правильною літературною англійською мовою; завжди повний гумору, життя та креативних ідей, – Віктор став справжньою знахідкою. Він одразу увійшов до інтелектуальної еліти нашої компанії і довгий час був її "експортним" обличчям. В газеті "Событие" багато хто тоді жартував: "Ми "обміняли" Русинова, – казали вони, – на фінансову підтримку видання". І в цих словах була частка правди»²[5].

Відбулося зростання не тільки у професійній сфері, а й у сфері життєвого захоплення Русинова: він став членом вищої світової ліги радіоаматорів, учасником та організатором багатьох радіоекспедицій. Виходив у радіоаматорський ефір з Сибіру, Грузії, Вірменії, Індії, Ірану, Туреччини, Коморських островів, Мальдівів та багатьох інших країн світу. Написав у співавторстві з І. Л. Зельдіним дві праці з радіотехніки: «Коротковолновые антенны с вертикальной поляризацией» (1991) та «КВ антенны направленного действия» (1992).

З 1992 р. В. В. Русинов вже працював на посаді директора із зовнішньоекономічних зв'язків компанії «ІнтерАМІ», що займалася авіабудуванням, виробництвом побутової електроніки тощо. Його друг Павло Науменко писав:

«Завдяки рідкісній комунікабельності Віктора, він створював широке коло друзів і партнерів як у найпрестижніших, так і в далеких екзотичних куточках нашої планети» [5].

Розширенню цього кола дуже сприяли його радіоаматорські зв'язки зі всім світом.

У середині 1990-х рр. Русинов зіграв одну з ключових ролей у команді «ІнтерАМІ», яка разом з Харківським авіаційним заводом реалізовувала угоду з Іраном на поставку літаків Ан-74. Почали реалізовуватися й інші проекти: з постачання літаків Ан-74 до Єгипту та Лаосу, літаків Ан-140 до Ірану, готувалася база для поставок українських літаків на авіаційний ринок Латинської Америки.

Постать В. В. Русинова стала настільки відомою, що його персону була включена до міжнародного рейтингу інтелектуалів планети «International Who's Who of Intellectuals» (Cambridge, 1999) [13].

Він був у розквіті творчих сил, на злеті можливостей...

2 Тут і далі переклад українською автора статті.

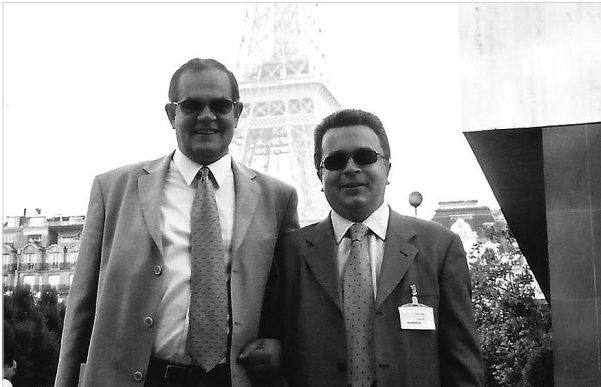
Світл. 3.

Віктор Русинов під час зустрічі на Харківському авіазаводі з Надзвичайним та Повноважним Послом Великобританії в Україні Роєм Стівеном Рівом (Roy Reve) (справа; 1999 р.). Фото зі статті Павла Науменка «UT8LL – слово о друге»

Світл. 4.

Віктор Русинов та Павло Науменко на міжнародній авіаційній виставці «Le Bourget 2001» у Парижі (2000 р.). Фото зі статті Павла Науменка «UT8LL – слово о друге»

Світл. 5.

Сертифікат учасника змагань Андрія Моїсєєва, який зайняв 1-ше місце і отримав «Молодіжний Кубок ім. В. В. Русинова UT8LL» (2017 р.). Фото з сайту «Громадська організація «Товариство Друзів Радіо»: Харків»

23 грудня 2002 р. літак Ан-140 з кращими фахівцями авіаційної галузі, серед яких був В. В. Русинов, вилетів в іранське місто Ісфахан: планувалася Координаційна рада з чергового проекту. Але до аеродрому літак не дістався – зазнав аварії, врізавшись у гору неподалік від міста Ердестан. Загинули 45 осіб (за іншими даними, 44) – всі пасажирів і члени екіпажу. Висловлювалися різні припущення щодо причин трагедії, але остаточна причина досі не з'ясована [1, 2].

Ця катастрофа стала потрясінням для всієї України, не кажучи вже про трагедію, яку пережили рідні та друзі. Павло Науменко писав про загиблого друга:

«На жаль, долею було уготовано всього 49 років його життя: яскравих, цікавих, авантюрних років креативної та глибоко порядної людини, яку звали Віктор Русинов» [5].

Поблизу від місця загибелі літака з ініціативи іранців було встановлено величний пам'ятний знак, на якому перською, англійською, українською та російською мовами накреслено:

«На згадку про наших українських та російських колег, які загинули в авіакатастрофі в Ісфахані³ 23.12.2002 і віддали життя за розвиток науки, миру, дружби та взаєморозуміння між нашими народами».

На згадку про В. В. Русинова в Харкові в 2004 р. була відкрита Колективна радіостанція UT0LWR імені Віктора Русинова. З 2020 р. щорічно проводяться відкриті заочні змагання учнівської молоді України з радіозв'язку на коротких хвилях під назвою «Молодіжний Кубок ім. В. В. Русинова UT8LL» [4].

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. В Ірані розбився український літак [Електронний ресурс] // Укр. правда. 2002. 24 груд. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2002/12/24/2992173/> (дата звернення: 31.08.2021).
2. Катастрофа Ан-140 поблизу Ердестана [Електронний ресурс] // Вікіпедія. 2023. 18 січ. (остання ред.). URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Катастрофа_Ан-140_поблизу_Ердестана (дата звернення: 8.12.2022).
3. Коморские острова – D68C : 08.02–28.02.2001 г. [Електронний ресурс] // Громадська організація «Товариство Друзів Радіо» : Харків. URL: <https://www.tdr.org.ua/rusinov12> (дата звернення: 31.08.2021).

3 Ісфахан – назва однієї з провінцій (останів) Ірану, адміністративний центр якої – м. Ісфахан.

4. Молодіжний Кубок ім. Віктора Русинова UT8LL 4 березня 2020 р. [Електронний ресурс] // Громадська організація «Товариство Друзів Радіо» : Харків. 2020. URL: <https://www.tdr.org.ua/single-post/2020/02/21/кубок-ім-віктора-русинова-ut8ll-4-березня-2020-р> (дата звернення: 8.12.2022).
5. Науменко П. О. UT8LL – слово о друге [Електронний ресурс] // Livejournal / Pavelaviator [Павел Науменко]. 4.04.2016. URL: <https://pavelaviator.livejournal.com/7179.html#cutid1> (retrieved: 3.03.2023).
6. Русинов Віктор Вікторович // Архів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Опис особових справ професорсько-викладацького складу, звільнених в 1990–1999 рр. Спр. 234.
7. Спитак, Армения – 1989 [Електронний ресурс] : Воспоминания Леонида US3LX [о Викторе Русинове] // Громадська організація «Товариство Друзів Радіо» : Харків. 2004. URL: <https://www.tdr.org.ua/rusinov5> (дата звернення: 31.08.2021).
8. Сторінка пам'яті В. В. Русинова – UT8LL [Електронний ресурс] / матеріал підібрано в інтернеті, перероб. та доповн. власними спогадами та фотографіями Панченком Дмитром UT8LN // Громадська організація «Товариство Друзів Радіо» : Харків. URL: <https://www.tdr.org.ua/rusinov> (дата звернення: 31.08.2021).
9. Члиянц Г. В эфире о. Моржовец – 4K3MI (EU-119) : 30.06–06.07.1990 г. [Електронний ресурс] // Громадська організація «Товариство Друзів Радіо» : Харків. URL: <https://www.tdr.org.ua/rusinov7> (дата звернення: 31.08.2021).
10. [Члиянц Г.] Чернобыль 1990 – RK5CH : 24.04–26.04.1990 г. [Електронний ресурс]: Воспоминания Георгия UY5XE // Громадська організація «Товариство Друзів Радіо» : Харків. URL: <https://www.tdr.org.ua/rusinov8> (дата звернення: 31.08.2021).
11. [Члиянц Г.] Экспедиция «Черное море – 2000» – EM5UIA [Електронний ресурс]: о. Лебяжий (EU-180), о-ва Каланчакские (EU-179), о. Полуденный (EU-182) : 02.07–08.07.2000 г. : Воспоминания Георгия UY5XE // Громадська організація «Товариство Друзів Радіо» : Харків. URL: <https://www.tdr.org.ua/rusinov13> (дата звернення: 31.08.2021).
12. Qeys (Kish) Island – EP6KI (AS-166) [Електронний ресурс] // Громадська організація «Товариство Друзів Радіо» : Харків. URL: <https://www.tdr.org.ua/rusinov4> (дата звернення: 31.08.2021).
13. Victor Russinov // International who's who of intellectuals / Intern. Biogr. Centre (IBC). Thirteenth edition. Cambridge (England), 1999. P. 648.